

27^{dik} szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ív nagyságu hasábon.

SSAN, Julius 1^{én} 1848.

Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítve, borítékban, s czímmel 7 fr. 12 kr. p. p.

[1^ő Év.

Figyelmeztetés.

Azon reményben, miszerint tiszt. olvasóink beállott második fél évben is Képesujságunkat további pártolásukra méltatn ogják, bátrak v yunk annak további számait ezennel folytatólag megküldeni, egyszersmind az új előfizetési díjnak melőbbi beküldésére tisztelettel felszólítani, hogy a megkivántató példányok számát ahozképest nyomassuk; igérvén egyuttal minden tehetségünk megfeszítését, miszerint nem csak szebb ábrákkal, hanem a szabadság eszméjét terjesztő liberalis cikkekkel is szolgálhassunk.

Kiadó és szerkesztősege.

Napoleon Lajos.

Az optimisták azt képzelik, hogy a francia köztársaság épülete már rendíthetetlen szilárd alapon nyugszik, bár úgy lenne! de ha azon sokféle társulatok, többnyire önérdékekből származott tendenciáit hígadt vérrel szemlére vesszük; nem lehet meg nem győződünk, miszerint a frankhoni mozgalmak színvonalán még nem egy, a néptengert talán fenekig felkorbácsoló, vihar fog elvonulni.

Tekintsünk kissé vissza. A május 15-diki nemzetgyűlés ellen történt demonstrációt nem kellvalami mulékony népperjedelemnek tulajdonítani. Van Frankhomban egy párt, mely a népszabadságot önérdékeinek feláldozni, Lamartinet s a békeszerető közügyértséget megbuktatni törekedett, hogy aztán a zavarosban halászhasson. A communismus hydrája is próbára tette a francia nemzet gondolkodás módját, hizelegvén a proletariásoknak, kecségtetvén őket az ország minden birtokosainak vagyonával. — A Lajos Filep féle párt is kezdett mozogni, de ez legkisebb viszhangra talált. Bourhon névtől borzad a francia nép. — Végre egy a Frankhonnak hajdani dicsőségét feledni nem tudó, s a néhai nagy embert még most is hő kebellet tisztelő párt Napoleon családja részére izgatótt. Ezen párt nem csak a népnél, de még a katonaságnál is nem kis kedvességre talált. Kiválasztá magának a jelen sem levő Napoleon Lajost, azt, ki már egy ízben Lajos Filep alatt is próbálni akart szerencsét, császárnak kiáltották ki. Egyszerre Páris utcáiban és Troyesben: „Éljen Napoleon! Éljen a császár! Le a köztársasággal“ kiáltások hangzottak.

Azonban a Napoleonidák fénycsillaga is leáldozott. A nemzetgyűlés erélyes s a politikus

császár iránti pietására számoló párt heveségét oly csekély

következésünek tartották, hogy ezen demonstráción nem csak meg nem ütözköttek, hanem Napoleon Lajosnak testületökbei fölvetését sem ellenzeték. S valóban, az időelött támadt ezen párt mozgalma sem önmagának, sem Napoleon Lajosnak nem nagy becsületére szolgál; miután a nemzetgyűlés sem egyet, sem a mást valami különös figyelemre nem méltatta.

Nincs s nem volt oly néplázadás, melyben a reactio nem ármánykodott.

A néplázadás hasonló a hagymázhoz, minőben a beteg sokat ábrándozik, miben annak hosszabbidőre van szüksége, hogy ismét fellábadjon s teste megerősödjék. — Szegény honunk is ily hagymázban sinlődik, a mi beteg testünk idegzetét is különféle ellenkező elemek ostromolják, mert az orvosok gyógyirataik hatálytalanok. Adja a magyarok istene, hogy sinlödő nemzettestünk végre is meg ne haljon s a minden oldalról ellene törekedő reactionnak maratalékává ne legyen, hogy minden eddig írott gyógyiratok késők ne legyenek!!!

I. Pénz és hitel.

(Folytatás.)

A forgalom fizetési eszközt szükségessé tevén, mondtuk: hogy Magyarország 5, 6 milliónyi forintot papírpénzben elbirhatna minden biztosíték nélkül is. Ámbar csekély aösszeg, mégis tetemes hasznot hajt az államnak, mert annyit tesz, mint-ha ugyanannyit kölcsön vett volna, a nélkül hogy kamatait vagy a tőkét valaha kellene lefizetni; azonkívül a forgalomnak szükséges eszközt lehető kevés költséggel és éventi kárral szolgáltatott. Mert 6 milliónyi forint előállítására 2500

Napoleon Lajos.

üterek tapintásában, mint látszik, nem kis ügyességgel bíró tagjai, ezen a nemzetnek Napoleon

hető kevés költséggel és éventi kárral szolgáltatott. Mert 6 milliónyi forint előállítására 2500

máza ezüst kell, melynek kiveretése költségbe, s pengő alakban forgása évenként bizonyos elkoptatásba kerül. Mind a mellett az államnak néha, s az újabb időkben vajmi folyvást annyi költség kell, hogy a rendes jövedelem ritkán fedezheti. Kénytelen tehát hitelre támaszkodni, s vagyont folyóssá tenni, az az: adósságot csinálni.

A fizetési eszköz szükségese és a hitel lehetőségese teszik, hogy bankjegyeket bizonyos alapon háromszoros menységben is ki lehet bocsátani. Ezen működésnél az állami hitel ereje szembeszökő. Legyen az alap 5 millió for. ezüst arany, lehet azon 15 millió forintnyi bankjegyeket kiadni. Az állam 5 milliónyi nemes fémje nem kopik, s azon haszon felül még 10 millióval rendelkezhetik; mert 5 millió for. bankjegy csak a letett ezüstöt képviseli. A bank, mely az állam meghagyásából az ezüst alapon jegyeket kibocsát, nagyobb biztosság kedvéért, tán nem háromszoros, hanem csak harmadfélzseres arányban adja ki: a működés ugyanaz marad; de a haszon kisebb, minthogy a biztosság nagyobb.

Uj kormányunk 5 millió forintnyi alapon 12 és fél millió forintot magyar bankjegyekben akar kibocsátani. Véleményünk szerint a forgalom könnyítésére jobbat nem tehetett; sőt az ausztriai bankjegyek bizonytalan sorsától sikeresebben nem is óvatott. Itt csak a forgalom könnyítését tekintvén, — miután a bizalmatlanság az ezüst pénzt eldugja, bármennyi ezüst pénzt veressen is a kormány, az mind folyvást eldugatik azok által, kik tőkésíthetnek, s bizalmatlankodásuk miatt kölcsön adni nem akarnak. Mert mi keleti nép vagyunk, kik gond nélkül élni szeretünk, s ha kell, inkább szűkölködünk, mintsem valamit kockáztassunk. Tartsa meg inkább a kormány az ezüstöt kezei között, s lássa el a forgalmat bankjegyekkel: mert ha pengőben adja ki, kiömlik az országból vagy befogatik itthon.

De ezen uton mennyi pénzt teremthet az állam? Meddig bocsáthat ki 5 millió for. ezüstért 12 és 1/2 milliót. A dolog természete az marad-e 50 millió for. ezüst és 125 milliónyi bankjegy mellett? s tovább menve, az marad-e 500 millió for. ezüst és 1250 millió bankjegy mellett?

Mig a pénzügyesség tervét a 12 1/2 milliónyi bankjegyek 5 milliónyi alapon való kibocsátása iránt kis aggodalommal nézte az egyik hírlapi szám, s a papirpénz veszedelmét és a devalvációt emlegette: addig egy gondolat közöltetett, mely ugyan azon hírlapban, mint új jövendőnek meg-alapítója fogadtatott. A gondolat imez: „Kiállít a bányászat egy évben 5 millió arany és ezüstöt, mely bankba tételik. Erre kibocsát 3-szoros bankjegyet következőkép: Első öt millióval kifizeti önmagát a letett basisért; másik öt milliót a status vasutakra fekteti; mely annak — feltéve — 3% jövedelmet hoz, miből az 1%-t a banknak ad, 2%-t tiszta jövedelem gyanánt elkölthet. Harmadik 5 milliót biztos realításokra mezőgazdaságnak, iparnak, kereskedőnek 3%-re kölcsönöz. Miből ismét 1% a bank díja, 2% statusjövédelen. — Következései ezek: Nincs a világon biztosabb bankjegy, mint ez volna, garantirozva a bányászati ipar összes értéktőkéje, háromszoros (háromszázadékos?) jövedelmű vaspályák, vagy biztos realítások által. A bányászat 1% díjból nevezetes nyereséget hozna, melyel önkifejtésére hatályosan munkálhatna. A status 1%-s tőkével építne vaspályákat, s érdeke volna minél többet állítani ki. A mezőgazdaság, ipar, kereskedés igen olcsó beruházási tőkét nyerne s hihetlenül emelkednie kellene. Mind ebből még a status jövedelmet is nyerne. Nincs osztály, nincs érdek a hazában, melynek emelkedése az ily bankjegyek ingatlan szilárdságához kötve ne volna. — Az egész titok abban áll, hogy a status, mely segít, s az ipar, mely segítetik, közvetlen érintkezésbe lép, nincs közte a tőzsér, mely mindkettőt huzza, s ez által érdekeik egyé-olvadnak, mindenik nyer, nem veszíthet senki.” (Pesti Hírlap, 72 sz. 1848.)

A bányászati bank ily nagy eredményeket ígér, s a mint látszik bizonyosan ígér! — Szinte

csudálkozik és sajnálkozik az ember, hogy a bányászati bank terve oly későn született! „Ez volna oly mód, teszi hozzá az említett cikkely, mely példátlanul áll Europa országaitban, s mely rendszer nélküli azon közvetítőt a status és egyesek között, (értsi a pénzirtokosokat) mely a hűbérseg elenyészte óta nagyobb hatalomban emelkedett fel más országokban, s végkép eltiport annyi erőt, lenyugozott statusokat, s a civilisatio nyomorait sokrészt előidézte.”

Sok, igen sok feltételen alapszik ezen terv sikere, azért is alkalmasint példa nélküli marandand mindörökké. Benne kettőt fogunk szemügyre venni: magát a terv gondolatját, s azután a reményelt következményt, hogy a status és egyesek között nem fogna többé tőzsér lenni, ki mind kettőt huzza, vagy más szóval, hogy a pénzhatalom nem fog többé uralkodni.

A terv gondolatja: minden évben öt millió értékű bányatermék alapján 15 milliónyi pénzt csinálni, melyből évenként 10 millió részint államilag fordítatik be p. o. vasutakra, részint magánosoknak adatik kölcsön befördítés végett. Ezen gondolat csak gondolat, mert a természetesség hibázik neki. Először a pénzt tőkének tekintik általában, pedig az csak részben; másodsor a pénznek értéket tulajdonít végtelenig, pedig — minthogy nem eredeti kellett jóság az, hanem forgató eszköz — csak addig van értéke, meddig használ. S a természetesség főtvénye az, hogy használhatáson túl az érték megszűnik; minél fogva, ha ezüst arany oly menységben találtatnék mint a tengeri homok, úgy ép annyit érne is mint a tengeri homok. A természetesség másodrendű tvénye pedig az, hogy a használhatás a természetes körülmények szerint határozatit meg; nem pedig kigondolt önkényes feltételek által.

A természetesség kimondott tvényeiből foly a pénznek természete és hatása: minél fogva országgra nézve legkisebb részben tőke, főrészen pedig forgató eszköz, mely egyuttal a munkasztaht lehetőséggé teszi. Ugyan azokból foly a felelet azon kérdésre is, meddig teremthet pénzt a hitel? mely itt annyit tesz; mint: vajjon, az országos hitel az egész fekvő tőkét folyósíthatja-e? Mert az eredményre nézve, az az: a képzelt pénz hatására nézve alig ha nagy különbség van akár ezüst arany, akár fekvő jóságok teszik a bankjegyek alapját.

Tegyük, hogy ezen terv szerint 20 évig rakatott volna le a bank pincéibe az öt milliónyi arany-ezüst évenkénti termény (hogy nem annyit állítanak ki magyar- és erdélyország bányái, nem tesz semmit); úgy 300 milliónyi bankjegy forogna közközben. Száz millióval a bányatulajdonosokat fizették; 100 millióért vasutakat és tán egyéb jövédelenző közzintézeteket állítottunk volna fel; 100 milliónyi kölcsönnyet pedig magány vállalatokra adtunk volna ki. A feltétel szerint a vasutak jövédelenzenek csak 3%, a magános kölcsönvevők is csak 3% fizessenek a kölcsönadó államnak: 200 millió után lenne a jövédelen 6 millió; miből 2 millió a bankdíjt, 1 millió a bányatulajdonosok díját; végre három millió az állam nyereségét tenné. Bizonyosan jól menne a dolog, s alig volna ember az országban, ki a befolyást nem érezné.

De folytassuk a feltételt, s tegyünk más husz évet hozzá. Ekkor a bankpincéiben 200 milliónyi arany-ezüst volna, s érette forogna 600 milliónyi bankjegy. A feltétel szerint a bankjegyek kiadása utáni összes jövédelen volna 12 millió: miből a felvett arány szerint 4 millió tenné a bankdíjt, 2 millió a bányatulajdonosok díját, 6 millió pedig az állam nyereségét. S ha tetszik: tovább is mehetünk a feltételekben, mig 500 milliónyi bankalapon után 1500 milliónyi bankjegyekre érünk; sőt ezen összegeket is kettőzethetjük még. Azt képzelhetjük-e, hogy a bankjegy mint fizetési eszköz mindig ugyanannyi jóságot birna megforgatni, menyit addig birt, meddig a jegyek menysége a forgatás szükségéhez arányozva volt? Képzelhetjük-e hogy a bankjegy

ára nem fogna csökkenni, s mind azon gyászos következményeket maga után nem huzna, melyek az aránytalan menységű papirpénz által keletkeznek? Bizony, bizony, a bányászati bank nem tehet több csudát, mint bármely jólrendezett szilárdbank tehet. Lehetne csak papirból országos vagyonszágot csinálni, bizony mi hátramaradt magyarok nem volnánk annak feltalálói, hanem más nemzetek, kik az alchymiat több századtól fogva üzik.

Csak egy feltétel alatt volna igaz a bányászati bankterv eredménye, ha t. i. minden évben 10 millióval tudnánk meggazdagodni, az az 10 millióval több jóságot, éfelmet, gyártmányt stb. előállítani és értékesíteni is; meg ha a forgó pénz egyenlő lehetne a forgatható jóságokkal. De miután a természet tvényeit önkénytel nem változtathatjuk, s a használhatást végtelen távolságba bizonyos időben nem terjeszthetjük ki: azért maradjunk a réginel, és szaporítsuk a pénzt a tőkék szaporodása után. Megfordítva cselekedvén váltókat vagy utalványakat bocsátunk ki, melyeket nem tudunk fedezni.

Tekintsük most a reményelt eredményt, miszerint állam és egyesek között nyereszkesedő tőzsér nem fog lenni, s mind kettőt huzni. — A nyájas olvasó emlékezik a pénzhatalomra, melyet az új országulás erősebben mutat mint bármely elmuít kor. Emlékezzék egyszersmind azon súlyos viszonyra, mely a tőke és a munka, vagy inkább, a dolgoztató és napszámos között van. Mi ez uttal erről értekezni nem fogunk. Gondolat-ébersztséssel álljon itt: hajdan és az új időkig a fekvő tőke, vagy földbirtok, szerepelt; a birtokos és annak haszonbérleje között a hűbérseg minden változatai keresztül fonódtak viszonyok, melyek meghatározására és megszüntetésére a tvényhozás kényszerült. Mióta a fekvő birtok mellett az ingó tőke kezdett szerepelni, és az ipar fejlődni; azóta egyenközű irányban a tőkebirtokos és napszámos között új viszonyok támadtak, melyek meghatározására a tvényhozás szinte felszólittatik. Azonban földbirtok és ingó tőke vagy pénzt között azon különbség van, hogy amaz eredeti kelletra valót, ez csak másod eredeti kelletra valót ad; hogy tehát a földbirtokos gabonával is fizetvén munkásait, azok élélhetnek: midőn a gyáros kénytelen gyártmányait előbb pénzzé tenni, hogy munkásait fizethesse. Tehát ott értékesítés nélkül is élhet el a munkás, itt pedig a nélkül soha el nem élhet. Miből önkénytel foly, hogy a tvényhozás nehezen rendezheti a dolgoztató és napszámos között a viszonyt, ha nem szabályozhatja a vásárt, és nem teremthet fogyasztókat. — Elég hozzá, a pénz hatalma súlyos tud lenni.

Súlyának elintézése végett az ugynevezett társasdiak (socialisták) és közösdiek (comunisták) sokfélét javasoltak; legközelebb Blanc Lajos Párisban gyakorlatilag is megkísértett. — Szükségből valamenyi terv oda megyen ki, hogy az állam vegye kezébe az ipart, legalább a tőkét; mert ő nem fog a napszámosnak rövidségével gazdálkodni.

Hasonlót eredményeztet a bányászati bank terve is. Az állam fog pénzt vasutakra, fog tőkét magányvállalatokra készen tartani; az állam lehető kis százzadékkal érheti be; a magánosok nyereszkesedései megfognak szünni; értem: tőkék utáni nyereszkesedései. — De kérdem itt a jámbor tervezőket: szabad-e, lehet-e az államot így elvontan venni? a tőkék után élők nem teszik-e szinte nagy részét? Avagy, ha így akarjuk az államot tekinteni: kérdem, hát kicsoda fogja a vasutakat használni? ha magánosok nem fognak nyerekedni, ki fog hát forgalmat üzni? Az állam?? Ki fog 3% is pénzt kölcsönözni, nemde magánosok? De miért fáradozzanak, mikor tőkék után nem igen van reményök élhetni; mert ime az állam minden évben új tíz milliót nyomtat köz és magányvállalatok számára? S ha mégis versenyeznek az állammal, fognak-e még a tőkék 3% fizetni?? — Azt hiszem, eleget mondtam, hogy megértessék menyire nyomja kétség és homály ezen beszédet: „Az egész titok a b-

ban áll, hogy a status, mely segít, s az ipar, mely segítettik, közvetlen érintkezésbe lép; nincs közte a tőzsér, mely mindkettőt huzza, s ez által érdekeik egyezőlvadnak, mindenik nyer, nem veszíthet senki.

A status és ipar két elvont üres szó; az emberek, még pedig a dolgozó vagy dolgozott emberek teszik a status, s az ő szorgalmuk teszi az ipart: a tőzsér benne és köztök van; sőt minden ember, mihelyt a mindennapin felül bir valamit: már tőzsér, bizonyos jelentésben. —

Meddig teremthet pénzt a hitel? Junius 3án 1848 azt írják Bécsből, hogy a bank 177,810,520 for. jegyeket tart forgalomban. Jegyezzük jól, hogy a bécsi bankjegyek mindaddig nagyon teszik a forgató eszközt, még pedig nagyobb bir. dalomban, mint magyarország maga. Tudjuk hogy Angliában a londoni bank jegyei nem igen haladják el a 300 millió for. értéket vagy 30 millió sterlinget. Csalatkozunk-e ha mondjuk: Magyarország tetemes fejlődés fokán sem fog 150 milliónyi for. bankjegyeket elbírní? csalatkozunk-e ha állítjuk: jelenben nekünk 20—30 milliónyi bankjegy fuladásig elég. Tervező urak, nem lehet váltig pénzt teremteni! — —

Minden tervezetnél, mely az egyesek nyereszkedését a közönség ellenében, az állam közvetlen beavatkozása által akarja megszüntetni, még a kincstári jövedelem is, mint ajánló és indító ok, említetik. Így az előtünk levő bányászati banknál is, mint feljebb megmutattuk. Mindenütt azon következményt melyet a magánosok ipara és takarékosága legnagyobb részint azért szül, mivel azok magoknak és övéiknek dolgoznak; az állami intézkedésekből is várják. De csalatkoznak. Hol az eredeztetők hibáznak, ott az eredménynek is elmaradnia kell. —

Tanuságnál és összehasonlításul felhozok Franciaországból is tervet, melyet legutolsóbb időben valaki közzétett. Franciaország a társadalmi bajokon segíteni akarván szinte hazája szebbnél szebb terveknek. A terv így szól: Az állam legyen azon egyetlen, ki fekvő birtokra (hitelzálogra, hypothecára) kölcsönöz. Kölcsönözön pedig 3 1/2 századékra, köznyelven negyedfél percentre. Ebből a századékos jövedelemből 2 rész volna az államé, 1/4 rész a hitelzálogos intézet igazgatására fordítatnék, 1/4 rész pedig törlesztést mivelne. Ugy-e, a gondolat csábító, csak kivihető legyen. Alkalmazzuk állapotainkra. Tegyük, hogy valamennyi törvényhatóságnál összesen 20 milliónyi adósság van betáblázva, s tegyük, az állam volna a kölcsönadó. Jelenben az adósok 6% fizetnek, tehát 20 milliótól évenként 1,200,000 kamatot fizetnek, a nélkül, hogy adósságaik fogynának. Ha ellenben az állam kölcsönözte volna a 20 milliót, az adósok évenként csak 900,000 fizetnének, pedig avval évenként 1 1/2 századéknival fogyasztanak vagy törleszteneik is tartozásaikat. Ezen tetemes hasznon kívül az államnak is volna jövedelme, mely az adósoknak is javára esik, t. i. 400,000 for. volna belőle az államé. — Franciaországban, azt mondja a tervező 12,000 millió frank van hitelzálogokra kiadva; ha ezt az állam adná, neki évenként 240 millió franknyi jövedelme volna, s a mint láttuk a terv szerint, az egyes adósok 3 1/2 századékkal néhány év alatt kamatot és tőkét fizetnének le. — De lássuk: mint gondolja a tervező, hogy az állam a 12,000 millió fr. fizethetné a hitelezőknek, hogy maga az egyetlen hitelező maradna? Adjon ki az állam, ugymond ő: 12,000 milliót jelentő hitelleveleket, melyek mint bankjegyek pénzgyanánt keringjenek, s meg van a problema oldva. — Azonban, nem mondja tervező: kellen-e majd a sok papír? Most a közönséges felszámítás szerint, Franciaországban 2400 millió forog pengőben, és 600 millió bankjegyekben, s a forgalom ki van elégítve: kinek és hova kellene még a 12,000 millió franknyi hitlevél?

(A következőket később mondjuk el.)

Hunfalvi Pál.

Egy óriási petitio készül.

A legközelebbi mult örökemlékü s eredménydús országgyűlés végnapjaiban, Sárkány polgártársunk, s bakonybeli apát, a törvényileg megállapított vallás-egyenlőség s viszonyosságúal, valamint többrendű kérelemnél fogva, többek közt a r. katolikus egyházközsegek „önkormányzása” is indítványozta. — Akkoron percek korszakokkal értenek fel. — Nem csoda tehát, ha ezen egyrésztől egy jogszerű mint méltányos, — más részről pedig bizonyos szempontból látszólag esiklandó ügy, a végzeményileg feltornyosult időviharok miatt, csak rövid conversatióra szolgálható anyagul. — Egy az időjeleket felfogó mély politikai belátás, egy az utókornak felette üdvös finom parlamentarist tapintat vala az, hogy azon törvényhozás — mely a nemzet véleményének nem volt kifolyása, — a vallás szolgálai, a népnevelés s a t. iránt, a szentesített dicsó egyenlőség elvén túl, még csak ideiglenes rendelkezésekbe sem bocsátkozott! —

Julius 2ka itt van. — A nép megválasztandja képviselőit, kiknek eljárásától a magyar állam jövője, leginkább, lesz föltételezve. —

Minden akarja, hogy érdekei képviseltesse. — Mint tudatik, a r. kath. papság — vagy az ez által eszközölt, de általában csupán a r. számszerint megbecslendő aláírások nyomán indulva — a r. k. papság indítványozására a catholicismus egy része is szándékozik, a nemzeti-gyűlésnek petitiot benyújtani. — S ezen, a számos aláírások által könnyen hazánkban első óriás-petitiová válándó kérelmezvény folytán, ohajtják, akarják sőt (mint legalább a Szepesben keringő iverken olvastuk) követelik az illetők, miszerint részükre törvényileg biztosítsák: „a vallás- s tanulmányi közalapítványok független s az állam csupáni főfelügyelete alatt lévő önkormányzása, s azokkai szabad rendelkezés.” —

Polgártársak! Az 1848: XX. t. cz. 2. §. a tökéletes vallás-egyenlőséget s viszonyosságot; ezzel pedig a vízőzónelotti egyoldalúságok örökös megszüntet: tehát „gyökös” gyógyszereket állapított meg, melyek nélkül csak leplező szereket nyújthatni. —

A szabad társulási jog, palladiuma a szabad honpolgárnak, ki e szerint azon lényeges szabadság kifolyását: a kérelmezési ösvényt is tartozik tisztelni, becsülni, védeni. —

De azon ösvénynek csupán a szabadság, egyenlőség s testvériség minél inkább gyarapítására, nem pedig szűkkeblű egyoldalúságok terjesztésére kellene szolgálni, melyek csak politikai s társadalmi surlódások gyűlpontjaivá válhatnak! —

A képviseleti-szerkezet s önkormányzás eszméje, bárhol alkalmaztassék is az, önön magát magasztatja mint korszerű gondolat! De mi attól tartunk, lelkész polgártársak! hogy midőn önök az önkormányzást a r. kath. egyházközsegekre is ki akarják terjesztetni, ez által nem annyira az, — de a petitio után indulva, tulajdonképen a vallás — s tanulmányi közalapítványokkal leendő szabad rendelkezés — „mint eszköz”; — az önökre bizandó népnevelés (!) pedig — „mint végcél” tartatik lesben. —

Önök a törvényileg constatirozott egyenlőség s viszonyosságra hivatkoznak??

Mi is. — De önkénytelenül is ki kell nyilatkoztatnunk, hogy a kérdéses kérelmezvény, mint korszerűtlen, annyival inkább idegenített el; mivel törvényben ütközik. —

Igen, ünnepelesen ismételjük, hogy ezen mindenütt keringő petitioval az 1848: III. s XX. t. cz., mint a magyar státus léteges alaptörvényei ellen, több tétetik egy lépésnél. —

Ne vegyék rosz néven pap-polgártársak! — Mi ép olly jó r. katolikusok vagyunk mint önök; de mindenek előtt szeretjük a kellő elvonalozást, a vallás, és szolgálainak érdekei között, — kiknek, bizonyára, mint igaz honpolgároknak szebb jövődjük volna, mintha elszigetelt várdá maradnak!!!

A magyarállam, Martius óta, nem forog

többé a hüberség s egyoldalúság töredekeny tengelye körül. — Nem! Hazánk ezentuli kizáró tengelye csupán a polgárisodás lehet, melynek létszege a souverain népakarat. — A parancsoló korszellem, önönmaga adományozó a népnek. — üdvére, — „a felség örökmozgonyát,” mely egy njon status felépülésére a gondviselés által hivatva van. — Az első alapkö már letétezt. — S ez következő sarkigazság valósitása által létesült: „semmi történeti jogot többé; az állannak csak természeti jogokra lehet, és kell is, alapulnia.” —

Es a természeti szent jogok szikláján fog egy egészen új, s democrat állomány létegesítettetni! — Ha ez nem történik, így az épen oly fenmagasztalt békes forradalom által éltük az ön-ámitások legnagyobbikát! —

Ezen, az ellentételt már jóformán eleve is paralyzó igazságokat előrebocsátva, taglaljuk most 1ór az érintett kérelmezvény „quid consili,” — azután „quid iuris” — kérdését. —

Vannak bizonyos viszonyok, melyek iránt egy eddigé mások rovására tulkezdvezményezett töredéke a polgároknak könnyen elhitethetni gondolja: hogy kizárólag őt illetik. — De van ismét egy tárgyvilág, melyről ugyan azon polgárok hinni szeretik, hogy azt az állam, mely pedig mindaddig kizáró kezelője volt, — azon bizonyos viszonyok végcélja tekintetéből, ő nekik mint eszközt biztosítani — kö — köteles. (???)

Azon viszonyok nem egyéb a népnevelésnél, egy kissé messze nyuló „felvetéssel,” melyet ugyan mint főfö-mysteriumot, ráparancsolt s fonákul alkalmazott istenföltéssel, a laikusoknak megszeplősítésre közzé tenni nem lehetne; mely azonban „a posteriori” napjainkban már közönségesítve lévén, a körülálló nép’ szava által döntőleg, — s reméljük örökre, utasítottak viszsza. — Tehát népnevelést, messzeható felvetéseket, kívánna magának a papság biztosítani, — hozzá még egy tárgyvilágot, — tehát a vallás- s tanulmányi közalapítványt is, eszközöcske gyanánt? hogy hihetőleg a kedves ifjuság valamely szép kifejtése mellett, még a szerintünk istenben boldogult „hierarchia” egyik újabb kiadását élveztesse meg velünk??

No hát hogy tetszik önnek polgártárs! ezen kis „status in statu”? Mely eszmék szikráztatják önnek agyát, ha most a népfeliségre, a parlamentarist kormányra, korszellemre, Europa mai polgárisodására, s a jövőnek képviselőjére: az ifjuságra gondol???

Vallás nélkül státust nem képzelünk. — Így hát az ifjuság vallásérkölesi nevelése, a ministerium főfelügyelése alatt, minden vallásfelekezett papságánál szükségkép meg fog hagyatni. — Mint-hogy azonban a vallás csupán csak a lelkesmeret dolga, s vele a politikai s társadalmi közviszonyoknak semmi köze; sőt minthogy az isten szolgálja, tagadhatlanul egyszersmind a státusé is, — s így minden polgári viszonyokban ennek hatósága alá tartoznék; más részről pedig a hazának nem csak jó keresztényekre, de egyszerűmind derék polgárookra is volna szüksége, mikké az ifjak csak tapasztalt, szabadelvű s műértő világiak által miveltehetnek: ezeknél fogva igen szembeszökő, hogy a népakaratnak saját érdekében kell gondoskodni arról, hogy az ifjuság, mely más idegenszerű elem gépébe nem alacsonyallhat; nem zárdaszagot, hanem világ routint szivjon be. — Igen szembeszökő, hogy, az illő javadalmazás által függetlenített, tanítóknak, a nép- s a korszellem valódi organumainak, létszereinek kell lenni, az egy a ministerium felelősege alatt a legkülönb egyének sorából kelljen kinevezettniök. — A népnevelést pedig egy illetéktelen kisebbségnek gondatlanul kezeibe bízni, „annyit tenne,” mint önönmagát lenyomni szellemi rabságra; annyit, mint az egyenes utoni kivottakat, jezuitikus görbendezések által, magának szem elől elkapatni; annyit, mint saját „Ego”-ja ellenére képmutató szellemöldöklök által, magának elveket feltolatni. — Ennyit, s nem kevesebbet!

S az előzménnyel, természetesen már a po-

ditionalis következtetés első ágazata is bukik; így hát világos: hogy valamint a népnevelés, úgy az e részben áhitozott eszköz, a tanulmányi közalapítvány is, kereken megtagadandó a clerusnak, magától értetvén, hogy a papság, hivatása- s ellátásával karöltve járó vallás-erkölcsi nevelésért a jó öntudat jutalmán küi semmit nem igényelhet.

De a kérelmezvény következtetésének másik fele, a vallási-közalapítványt illetőleg, is bukik, mely utóbbit a clerus szinte nem kezelhet. — Hiszen, midőn még egy mysticus obscurantiát uralt az emberi gyarlóság, midőn a papság még úgy szólván a „fac totum“: vala: akkor sem kezelte ő nagyravágyósága soha a kérdéses közalapítványokat. Ezeknek eredetük, rendeltetésük sokkal inkább van köztudomásra, mint sem hogy valamely buzgó papszolgnak, vagy egy „circumspectus“ papi fagságnak, kit bárhol s bármi legyen is „in persona“ tisztelünk, „in qualitate jesuitica“ juthatna eszébe, a vallás- s tanulmányi közalapítványt magánfundációkkal egyveleltetni. — Részint elkobzott Jezsuitaféle jószágok, részint zárdák saecularisatiója által keletkezett javak, valóságos, s tiszta status vagyon, melynek eredeti rendeltetése: u. m. a tanodák ellátása s felvirágoztatása, a plébániák szaporítása, a szegényebb lelkészek javadalmaztatása s a t. maiglan fenáll. — S mind ezekhez a clerusnak semmi köze. — A státus tudja min van, s hatáskörének kellő tekintélyt igen is tudand szerezni. — A papság végezze saját teendőit, s fenhéjazó bitor igények tételétől ovakodják, annál inkább; mivel azok, számára, ma, bizonyosan hasznot nem hajthatnának. — A mi pedig fenálló törvények s k. rendeleteknél fogva, a clerus s fanárság részéről, vagy végintézetileg vagy intézetlenül is, a közalapítványokba folyt: eziránt a javadalmások ellenében érvényes jogczime vala az államnak, mi-

Bécsi torlasz az érseki palotánál május 26.

Bécsi torlaszok Mihálypiacon május 26.

ért is viszkeresetről még álmodozni is kár. Némely rég összevissza csévelt ellenvetések tétethetnek ugyan, melyek azonban a még többet — mint daczgögös bitorigényeket tévő clerus irányában, az „állam,“ ennek „egysége“ s „érdekei“ — mindannyi lesújtó eszme egyszerű értelmezése által, a feleslegig felforgatvák. —

Egyet ohajtunk még a szönyegen lévő petítio tárgyában főleg kiemelni, s ez a „quid iuris“ kérdése; — vagy is: különösebben, a már elég szeliden roszalt kérelmezvény törvényeli összeütközése.

Az 1848: III. 6. §a mondja, hogy ő felsége ezental a végrehajtó hatalmat általában „minden“ polgári „egyházi“ s a t. ügyekben „kizárólag“ fogja a magyar ministerium által gyakorolni. — Ugyan ezen törvényben, — melyet mint léteges főalaptörvényt minden igaz hazafi vérevel s vagyónával védeni kész, — a vallás- és közoktatási ministerség megállapittatik, mely osztály — épen azon, a clerus által oly csodálatgerjesztőleg igényelt, vallás- s tanulmányi közalapítványok tettleges átvételével, és sok korszerű rendeletekkel lépett hatáskörébe, bizonyosan a tulajdonképeni közvéleménynek megfelelőleg. —

S ezen lényeges alaptörvénnyel ellenkezik azon petítio, melyet a r. k. papság, vagy ha tetszik, egy saját önérdelkei ellenében is elfogult része a r. katolikusoknak, szándékozik benyújtani. —

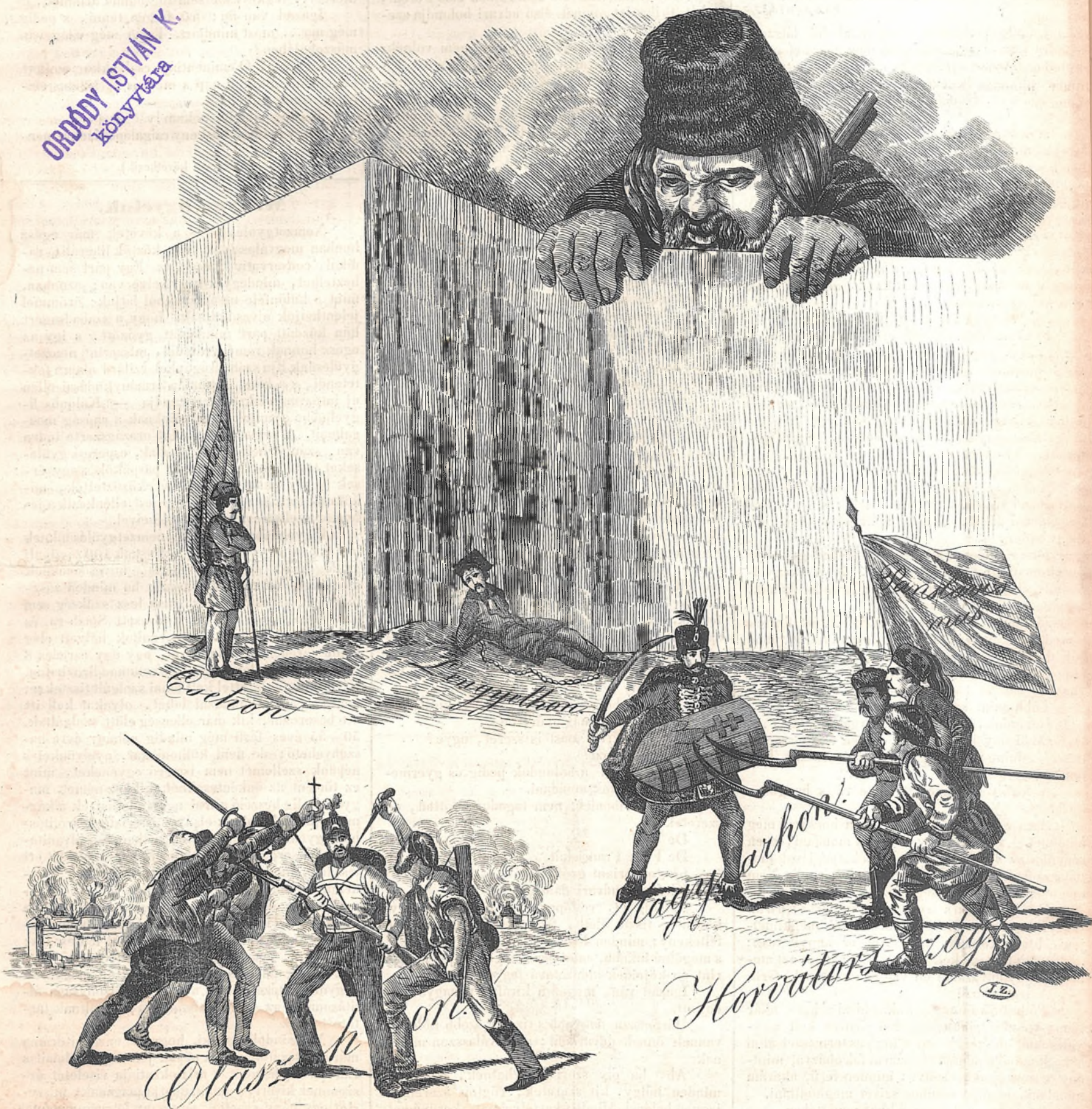
Mit gondolnak a kérelmezők, tán bizony azt, hogy a cultusminister, ki nem kis tényező valamely állam kormányzatában, csak formáság miatt léptetett szentesítőleg életbe, vagy tán azért, hogy azon általában lehetlen esetre, ha a kérdéses közalapítványi javak szabad rendelkezésrei átengedésével, a népnevelés is hagyatnék kezeikben, rés nyitassék a körül látó, és még sem olyan papságnak a minister rendelvényeit tetszőlegesen, vagy saját ér-

telmezése, saját „szelleme“ szerint fogatosítottatni??

Tán gondolják hitsorsosim! hogy a parlamentaris kormány, — s a valódi népszabadság eszméjével egy „különszövetség“ volna összegyehető? egy oly különszövetség, mely, az oly könnyen hajló ifjúságot, egy korunknak semmikép nem tetszhető rendszerrel akarná ve-

ség maga fogná az illető közalapítványokat kezelni; hogy egy „képviselési-convent“, melyben tehát világiak is részesítettének, fogna a tervelt különsegek létegesítője lenni. — De ha elismellőzzük, hogy egy valóban felvilágosodott ember már a petitiót — mint törvény ellenit, — ha csak különösen nincs érdekelve, nem írja alá, ha el is mellőzzük, hogy a papság mindent

től elvonólag, hiszik-e önök, hogy ezen mindenható conventben elég ember nem volna, ki még választás előtt nem lenne a lelkesz ur zsebében? nem elég, a ki könnyen zsebbe varázsolható? nem elég, ki véghetetlen otromba, vagy a ki elég furfangos arra, — hogy magát — néhány cifra szavak után, a visszasan alkalmazott istenfeltés vagy bizonyos anyagszerű capacitatio

Osztria politikus helyzete.

zérelni, hogy a hajlongásokban fokozatosan haladhasson??!

Polgártársak! hitsorsosim! Ovakodjatok ily különszövetségbe lépni! Mert hogyan végezne ez? — A világtörténet lapjai feltárulnak előttek? — Olvassatok, — és polgári viszonyotokban soha nem fogjátok a papi sáfárkodást ohajthatni. — Mondják ugyan, hogy nem a pap-

követne el, miszerint saját embereit hozza be a conventbe, képviselőkné; ha mind ezt el is mellőzzük; még is éretten fontolóra kérjük vétetni azt: hogy minek kellene a hierarchia esmert irányai mellett oly conventben okvetlenül bekövetkezni? Barátim! minő tagokból állna azon egyházi gyülekezet? — Már a választásoknál is, mint mondánk: elég volna az armáuy. — De et-

cimén, — zsebbe dugassa?? És ha ezután néhány jobbérzésű meg is maradna a conventben — mi azonban papi uralom alatt merő agyrem — nem maradnának-e ezen jobbak mindenkoron kisebbségben?? — Fontolják meg tehát hitsorsosaink! ezen körülményeket; fontolják meg mivel tartozzanak a vallásnak s nem fekete szolgálónak; fontolják meg jól, mivel tartozzanak a törvény-

nek — önö maguknak — s polgártársainknak!!!
És óvakodjanak oly különszövegségtől, mely által önön politikai érteiket elelvetik, — saját lelkeiket pedig — kibérelnek!!!

(Folytatása következik.)

A király és bolondja.

(1536.)

Tout est perdu hormis l'honneur.
François I.

Louvre palotában minden aludni látszott. Csak a külvár délkeleti tornyában még két gyertyavilág fényelt éji sötétben. A palota e részében lakott első Ferenc francia király, az Orleani Károlynak és Szabaudiai Luizának dicsőséggel koronázott fia.

A király, Triboulet bolondja kíséretében, kaland után menve, ma is megtette Páris utcáin éjjeli sétáját. Csak egy óra előtt érkezett haza; komolyan s mélázva, gondolatokba merült fejét hófehér kezére támasztva, ült kandalója előtt egy nagy támlás karszékekben. Nem messze tőle guggolt Triboulet, élesztvén a kialudni akaró tüzet. Egész Louvre-ben mély csend uralkodott, csak a nagy falóra ketyegése s az udvaron s folyosókban fel s alá járkáló öröknek ismételt lépteik által félbeszakasztva.

Bús komoly ült a király homlokán.

Ma van tehát, mondá első Ferenc, szeptember 15-dike. Husz év előtt ezen napon győztem meg Marignano mellett a helvétakat; ma husz év előtt kéjelegtem az első győzelem mámorában; ma husz esztendeje zöldelt homlokomon az első babér; elfáradva az ütközettől, melyet Trivulce öreg tábornagyom „Combat de geants“-nak nevezett, egy elfoglalt álgyu csövén aludtam.

Megállapodott s fohászzkodott.

En ma szomorú vagyok, Triboulet, folytatá; üzd el tréfáiddal homlokomról, hol a babér hervadozni kezd, a rozsz kedv sötét fellegeit. Légy vidor, fiu!

Vidor, vidor s mindig vidor! Azt gondolja önökön uram, hogy nekünk, isten kegyelméből, cimben s hivatalban király bolondjának, mindig kedvünk van tréfához?

Ej, fickó, hát núnék tartlak? Miért fizetek neked évenként száz tallért? Ha nem tudsz többé fölvidítani, elkergetlek s mást keresek. Frankhonomban — hála az egeknek — elég bolond van...

Több mint sok, rokon uram.

Bolondok, kik sokkal szorgalmasabbak...

De bizonyosan nem oly szépek és szeretetre méltók, mint az ön legbűbb s alázatosabb Triboulet-e.

A király szeméit mereszté rá s hangosan kacagott.

Ezen ember — isten és pápa bocsássa meg bűnömöt — ezen szörny akarám mondani, ezen rémalak az ő tőkorrával s manóhátpupjával magát szépnek és szeretetre méltónak képzei. Nem megpuhkanásig neveléses ez?

De gustibus non est disputandum. Hogy önt, rokon uram, a fordítástól megkíméljem, hozzá teszem, miszerint ez annyit tesz: „izlés fölött nem kell vitázni.“ Tükröm azt mutatja, hogy udvaránál én vagyok a legszebb férfi.

A legszebb?!

Tudniillik ön után, sakár hiszi nekem, akár nem; vannak pillanatok, hol pirulva kell megvallanom, miszerint én, a kegyes természet által kecsek minden nemeivel pazarul felruházva, mintegy arra vagyok teremtve: minden férfi, akarám mondani, minden néber szívét meghódítani.

A király majd megpuhkan nevetésben.

Ne vessen csak, rokonom, ne vessen. Ne terhelősködjék, hiszen ön király, s a király mindent tehet, mi neki tetszik. Állítsa ön bátran, hogy én csodaszülött, rémalak, szörny vagyok. Tudom én, a mit tudok. Ezen meg nem vesztegetett bíró (ezen szavainál egy kis tükröt húzott ki ujasmellényéből) tisztán és világosan mondja nekem, miszerint én bájjal, ugy szólván: előzőnölve vagyok.

Már ez csakugyan halálra neveltető!

Szép mint ama bithiniai ifju Claudiopolisból (Kolosvár most), egy második Antinous vagyok, s ha ön oly igazságos lenne mint Hadrian császár, birna annak izlésével; már régen, mint ő, pénzt veretett volna apródjára, tiszteletére szobrokat s oltárokat s Mantinea-ban templomot épít.

Fickó, te bolond vagy, kiáltá a király: ki nevéttében lágyékat szorongatta.

Igy szól az irigység!

Igazad van, fiu. Ha nem volnék első Ferenc, tehát Triboulet, annak első udvari bolondja szeretnék lenni.

En is azt mondom. Ha bolond nem volnék, tehát Frankhon királyja szeretnék lenni. Ah, királynak lenni valóban szép mesterség! Katonai ütközeteket vívok, s ő — ő a zsákmányt szedi össze; alattvalói adót fizetnek, s ő — ő elhárásolja azt; tanácsnokai érte gondolkoznak, s ő — ő azt hiszi, isten tudja menyit dolgozott, midőn az alá, mit mások irtak, nevét mázolja.

Fiú, vigyázz magadra!

Nulla regula sine exceptione, s hogy önt a fordítás fáradságától megkíméljem, hozzá teszem, hogy ez annyit tesz: „nincs szabály kivétel nélkül.“ Ön, rokon uram, a kivételek közé tartozik, az magában értődik.

Csak egy bolond, mint te, hiheti azt, hogy a királyok sorsa irigyelhető. Hiszen mi királyok is csak emberek vagyunk, s nekünk is, mint minden másoknak, bűnk és gondjaink vannak.

Ön szomorú: mondá előbb; melyik szunyog csipte meg?

Az isten fölkent főt és szenvedő szívet adott.

Szerenesetlen ön? Még most sem feledheti el első nejét, a kegyes Klaudiát? Kérem önt, rokonom, hagyja nyugodni a holtakat. Vagy tán Lóra, mostani hitvese oka bújának? Nem szereti önt, vagy ön nem szereti őt? Ugy hát tegyen ugy, mint szomszédja, az angolhoni nyolcadik Henrik. Négy év előtt elvált Aragoniai Katalintól s önnek egyik udvari dámáját, a szép Boulen Annát vette nőül; nem rég lenyakasztatta, s három nappal később Seymour Johannával kelt egybe. Ezen ember sok nőt emészt meg, minden nap elhajt egy mást. Ki tilthatja meg neki? Hiszen ő király, s a király azt teheti, mi neki tetszik. Megunta ön a királynőt, tehát Lórát, spanyolhoni első Filep lányát, ötödik Károly testvérét hurcoltassa nyaktólóra s udvara dámai közül válasszon magának mást. Hiszen ön király, a király pedig tehet, a mit akar.

Halgass: bolond! En szeretem a királynőt, noha házasságunk magtalan; de...

De rajta kívül mást is szeret, ugye?

Ki mondja azt?

Egy bolond, a bolondok pedig és gyermekek igazat szoktak mondani.

Igen, Triboulet: nem tagadom előttem, én szeretek...

De kit?

De Foix Franciskát.

Chateaubriant grófnőt?

Királyné udvari dámáját.

Feledje el, rokonom. A nevezett hölgy, költőileg tiszta életű, férje pedig menykövesen féltékeny; minden léptét argusi szemekkel őrszi, s megölné inkább, mint sem megengedje, miszerint ön kéjeinek aldozatává legyen.

Igazad van, mondá a király, s nagyot sohajtott.

Háromszor fiatalabb s tiszter szebb hölgyek vannak önnek udvaránál; mást válasszon magának.

Ah, ha oly szerrel birhatnék, miszerint minden hölgy, kit szeretek, rögtön szerelmes legyen belém! Minden kastélyaimat, koronámat, egész királyságomat odaadnám egy oly hatalmas büvszerért, mely ezen nőnek, kit soha eddig nem érzett hévvel szeretek: szívében irántam viszonzeretetet gerjeszteni képes volna. Triboulet, te okos, furfangos, ravasz lator gyerek vagy, nem tudsz valami tanácsot adai?

En csak szegény bolond, együgyű bohó vagyok. — Beszéljen ön udvari bölcsészével, az ön nagy, tudakos, nagy tudományu Nostradamusával, ki a bölcséletet kanállal ette, és az udvar-

nál, valamint a népnél is, büvölés hírében van. O sok pénzébe kerül önnek, s mit csinál azért. Csillagokba kukucsál, alchimiát üz s legfőlebb egy kis porocskát vagy italkát rendel, midőn ön fölséges hasa szorult. O, ki azt állítja, hogy mindent tud, talán csak fog valami titkos vagy büvszert ismerni, mely önt céljához juttatni képes leend? Szóljon ezen nagy táltossal, tegye próbára bölcsességét, tapintsza meg eszélyesége üterét... legkevésbé nem fog annak ártani...

Igazad van fiu: azt fogom tenni, s pedig még ma... most mindjárt. Talán még világ van műszobájában?

Ugy van! O eminentiája csak akkor szokott lefeküdni, mikor a nap s mi más becsületes emberek ismét fölkelünk.

Jöszte, világíts nekem!

S egy magas, keskeny csigalépcsőzeten mentek föl.

(Folytatása következik.)

Magyar ügyeink.

Nemzetgyülésünkre a követek már egész honban megválasztvák, van köztök liberális, radikál, conservatív, peesovics. Egy párt sem nehezeltet, mindegyik képviselve van; azonban, mint a különféle ujságlapokból látjuk: örömmel jelenthetjük olvasóinknak, hogy a szabadságért hűn küzdött párt mindenütt győzött, s így az egész honnak reménye lehet, miszerint nemzetgyülésünk ifju szabadságunkat szilárd alapra fektetendi, s a bécsi camarilla ármánykodásai ellen új intézvényeinket megovandja. — Különös figyelmébe ajánljuk honatyáinknak a papság mozgalmait. A szent atyák, mint országszerte tudva van, számos helyeken agítáltak, espersi gyűléseket tartottak; sőt némely püspökök s egy érsek is oly pásztori leveleket köröztettek, minőknek tartalma homlokegyenest ellenkezik a jelenkor szellemével s követeléseivel.

Figyelmébe ajánljuk nemzetgyülésünknek honunk fölfegyverkezését: állítsunk 100 zászlóalj gyalogságot, de ne ezredeket, mivel ezeknek szerkezete sok költségbe kerül; ha minden zászlóalj külön testet képez, nem lesz szükség sem ezredekre, sem az ugy nevezett Staab-ra és Staabs-Parthey-okra. Tábornokok helyett elég lenne ezredeseket kinevezni, egy egy ezredes 8 zászlóaljat s 1 lovas ezredet commandirozhatna. Kiváltképp tekintettel kell lenni szolgálat tisztekre, menyit csak alkalmazni lehet, olyakat kell itt ott besorozni, kik már ellenség előtt szolgáltak. 50-55 éves férfi még mindig néhány évre hasonvehető; de nem küloniakat, nyelvünket s népünk szellemét nem ismerő egyéneket, mint ez történt az önkénteseknél, kikhez német, magyar alig beszéző s irni nem tudó tisztek alkalmaztattak; holott az első ministerialis felszólításban egyedül magyar tisztek szüksége nyilvánított. Ha seregünk így fog szerkeztetni, ismét ott leszünk, hol a Hofkriegsrath alatt voltak ezredeink; lesznek magyar katonáink idegen szellemű tisztek alatt, az igaz magyar pedig otthon csucsulhat. Higyjétek el polgártársak, háborúviselésre mai időben nem elég a fiatal lelkesedés: higadt vér, tapasztalat főkéllékei a vezérlő tiszteknek; ne gondoljátok, hogy csak mi magyarok vagyunk vitézek, más nép is az, bizonyosága állításomnak az eddig pulyának s elpuhultnak tartott olasz

Ne gondolja senki, hogy az europai dráma már eljártzatott. Ki a népek jelen mozgalmait s Europa fejlődemeik s aristokrátiája viseletét őrszemmel kíséri, combinálhatja magának, miszerint egy nagy reactio, egy nagy kormány csínyvan készülöben, melynek célja a népeket előbbi kerekvágásba visszakényszeríteni. A minden oroszok cárja elárulta a titkok, midőn kiszalasztotta száján, miszerint ő a lengyeleket nem sokára reményök fölött fogja meglepni s megörvendeztetni, az az: ő nekik alkotmányt ad, s azáltal lecsilapítván kedélyöket, hátulról magát biztosítani fogja, hogy aztán minden erejével szabadon nyomulhasson Europa szívébe. Legelől is a poroszok, bécsiek s mi magyarok leszünk szándéka

tárgyai. Azért tehát készülünk, fegyverkezünk s készen legyünk.

Ilir mozgalmáról mit sem tudunk bizonyost, Horvátország kínai fallal látszik tőlünk elválasztva. Mind honi, mind külföldi újságok oly ellenkező híreket közölnek ezen megvesztett népről, hogy elvégre egy sem érdemel hitelt. Miért nem közöl nemzetünkkel a ministerialis lap ugy nevezett bulletin-eket? meg nem foghatjuk. Legyen Horvátországban a dolog akárhogy, ájjanak ot-tani ügyeink jó vagy rossz lábón, az mindegy, közölni kell azt a nemzettel, minek az a bureau-eratikussá titkolódzás?

Jellachichról mit tudunk? ugy szólván semmit. Egyik lapunk megszóktette, más a király elibe nem bocsátja, — pedig mind nem ugy van. Jellachich Innsbruckban van még most is s hogy az udvarnál kegyben áll, kiviláglik egy Innsbruckból kelt s a „Wiener Theaterzeitung“ által közölt levélből, mely körülbelül ekép hangzik: Báró Jellachich horvátországi bán Milosch herceg s karlovici érsek társaságában nagy számú horvátok, szerbek és határőrök kíséretében ide megérkezett s a tiroliai különös megtiszteltetésben részesül. Minap fáklás zenével is megtiszteltették a küldöttség, mi mellett a derék és vitéz (!) horvátokat, szerbeket és határőröket, de kiváltképp Jellachichot ugyancsak teletorokkal megéljenezteték a naiv tiroliaiak. Azonban, hogy ez a magyarok szemét ne szurja, camarilla ugy intézte a dolgot, miszerint Eszterházi ministerünknek is illetén fáklás meneteske jutott; de nemzetünket nem éljenezteték. — Kell e ennél világosabb bizonyosság, hogy Jellachich tette titkos utasítás következtében történt s ő igazolva van. Be szánakozásra méltó ur az, kinek kocsisa lovait megfektetni nem bírja, s urát utoljára is sárba dönti! Sapientia pauca!

Szepes-Igló, június 22én. Szivreható s komoly ünnepélynek valánk tanui. — F. hó 18án már viradóra ébresztett fel, az élvezendőket mintegy előre tudatódobozrej, a 400 főből álló nemzeti őrséget összehívandó, hogy a felséges hazának, fiaihoz illő bátorságot, a királyok legjobbjának pedig, tántoríthatlan hűséget esküdjék! — S meglón a külszerűség, hogy vége szakadjon a szertartásnak; — hogy véghetlen sora következék be a tényeknek?! — Hadd lássa a hon, hogy a zordon kárpátalja is táplál gyöngéd s igaz honfi szerelmet, — lássa minden magyar, hogy az édes hazával szinte újjáalakult Szepes lakói, önön erejükben is biznak valamit, ha majd isten ugy akarja, hogy a szabadság, egyenlőség s testvériség eddigelé bennünk is rejló kicsiny zálogát megvédjük! —

Fegyver nélkül karunk sincs! Ez tény, melyet lelkes honleányaink is kellőleg felfogván, mintegy 170en fényes lobogót készítenek az őrségnek, hogy ily a feleslegessé, a majd inkább kötelező fegyvergyakorlatokat is siettesék! S teljesült minden. — Ideiglenes szabályzatot is alkotott magának az őrsereg, hogy a vonakodók netalán kifogásaiknak sem lehessen ürügye a kellő fegy- s pontosságának dacolni. — A központ gyászos pünkösztői eseményei roppant lelkesedést gerjesztének bennünk, s tüstént gondoskodtunk, hogy az armány netalán celszövevényeit, vidékünkön, megelőzőleg hiúsíthassuk meg. — 300 dsida már munka alatt van. — Ugyan annyi puska pedig már hozzattunk. — Kár, hogy e tájékon, hol annyi a vasmű, oly virágzó a bányáipar, még fegyvergyárunk sincs. — Liptó-Hradeken nem rég szűnt meg a kincstárnak ott volt puskgyára működni. — Okát nem tudjuk ugyan: de annyi való, hogy újabb életbeléptetésének semmi akadályát nem láthatni. — Ha csekély szavunk e viharteljes időben, nem volna a pusztában elhangzandó, felhínók e részben, a nagyon is elfoglalt, hadügyminister ur figyelmet. — Szepesben még „a gyü öntödét“ is lehetne könnyen létesíteni. — Pedig szükségünk volna rá. — Vállalkozók is találkoznak. — Igaz ugyan, hogy a természet óriási védfalakkal látta el hazánk éjszakai határait, de még sem olyak azok, hogy minden hadiszereket egyáltalában el kellene onnan vonni. — A Béla melletti hegyszoros, kul-

csa vidékünknek. — Csak egy hirtelen becsapás, és mi oda lehetünk! — Ambár itt néhány ember ezereket tartóztatna vissza. — Egy pár ágyu pedig felesleges biztosítás épen nem volna. —

Egyébiránt, ugy hisszük: minden bástyánál erősebb védfala is van a szabadságnak: s ez: „a honszeretet.“ — Nálunk a jó szellem, hál istennek, még anyagi jólétünk középszerűsége által is öregbül. — Valahányszor pedig a Tárára tekintünk, két eszme villanyozza át egész valónkat. — „Egység Kárpáttól Adriáig“; — s legtermészetesebb szövetségesünk „a honszerető árva lengyel felszabadítása“ — ez kedvenc s napi imánkhoz kötött főhajtásunk. — A választások eredményét megírom. — Halla Károly.

Ungvár, június 27kén. Követeink a nemzeti gyűlésre csak nem felkiáltással választattak meg — név szerint volt megyei helyettes kormányzóknak Pribék Antal, kinek népszerűsége és köztisztelete, örök időkre látszik meg alapítva lenni — tiszta erélyességéről, és buzgó hazafiúságáról, eddigi nemes jelleme kezeskedik. — Oltvány Gábor fiatal ügyvéd gyökeres radical tiszta hazafiúi szeretetéről, a közgyűléseken ált mindenki meggyőződhetett, akarat és tehetség nem hiányzanak nála. Fekete Lőrinc megyénk másod alispánja, ügyes köpenyeg forgató léte kivívta a követés dírső de terhes pályáját, adja isten, hogy a nép ki megválasztotta, bizonyos őt ajánló embereknek lelkesedéseit ne legyen kénytelen szemekre lobbantani. Kandó Kálmán a negyedik követ, róla mit se mondhatok, Zempléni lakos lévén, mint szabad elvű ember ösméretes. Sokan azt vélik, hogy az újrendszert a korteskedéseknek nyaka tört; de hogy tört, de hogy tört, eddig az országba 600 ezer emberrel volt baj most körül belől 5—6 millió lélekkel üzik az ugy nevezet kortes vezérek, a dicső celszövény, új kaptára ütöt taktikáját, nálunk a követválasztás alkalmával és utána meglepő szép jeleneteket lehetett, az utcákon látni; új polgártársaink, örömkökhöz, szinte felüldültek, és földhöz tapadva, szájakon, amugy bokrosan eresztettek, a pálinka szesz füstjét nemes kortesseink borral éltették; kedvenc embereiket új polgártársaink sokkal szerényebbek, ők pálinkával is be érik. — Mathematica ki lehetne számolni, hogy a mostani 5—6 millió kortesnek csak nem kevesebb költséggel lehet szavazatjokat megnyerni, mint a 600 ezer jó enni inni szokott nemes kortesnek. ***

Abauj-kassai napi események.

Június hó 15. A városi tisztújítás e hó 7-kén békében és csendben szerencsésen bevégeztetett. A 55 képviselő választásának eredménye 10-kén tudva lön. Ez alkalommal a választók egy része, a képviselőben erős, tetteiben mindig következtelen, eddig még mindenekben megbukott töredéknek vezetői ismét agitáltak, célnak azonban szokások szerint eltesztették; állításunk igazságát maguk is annak idejében kénytelenek lesznek elismerni; — ez uttal csakugyan sikerült nekik néhány egyént piszkos nyelvök rágalmi működéseikkel megbuktatni, a diadal mindazáltal felette csekély, miután bizonyosan tudjuk, hogy az illetők részökrül a képviselők sorába lehető beúthathatás nézetéből egy lépést sem tettek, s így hol nincs magát védő ellenség. ott a képeletben kivított győzelem nem dicsőség, de világosan kimondva: jellemtelenség. Egyébiránt mind a tisztújítás, ugy a képviselők választása eredményével is teljesen meglehet elégedni, az új tisztviselők majd mindnyájan nevezetes szótöbbséggel elválasztván, ezen tény szavainknak teljes erőt nyújt, mind a mellett vannak azonban, kik eget — földet összerombolva, ha lehetne (vana sine viribus ira), a tisztújítás eredményével nincsenek melegegvedve, de mivel a záloglódók többnyire olyanok, kik vérmes reményeik ellenére a már majd nem markukban tartott hivatalt nem nyertek, e szerint magán érdek szülte záloglódásuk felette keveset nyom a latban. A férfui szaládság és a ne tán érdemtelennel megbukottak valódi, mindig méltánylatos és tiszteletet érdemlő jelleme, nem a záloglódásban. nem egyedül nőkhöz illő jajveszékésben, hanem erős, rettentetlen kitartásában és megedzést, változni nem tudó, nem érdemlett elnyomásukat nemzetkelléggel tüdő, ellenségeit is megszégyenítő tettekben áll. De — nincs, nem volt, nem lesz választás soha, melynek ellenében, kifogások, rosztalások nem történének, min alig lehet felakadni, mert emberektől, kivált hasonlóknak, kielégítő, tökéletesen múlt kívánni több mint képtelenség, mindazáltal azért mi semmi esetre és esetben oly gyávák nem vagyunk, nem is

leszünk soha, hogy ha valódi okok vannak, mégis egyet vagy más dicsérettel halmozzuk; de hol alig figyelmet is érdemlő hibák követetnek el: ott azokért az egészet soha kárhoztatni nem fogjuk, és midőn bár mily választásoknál is oly kímélő derek egyénekkal találkozzunk, milyenek általában kevés kivétellel a jelen városi tisztikar, és a képviselők nagyobb része, akkor az apóbb bottlósokat szívesen elnezzük, és az egészet a közjó iránti és a kitűzött szent cél biztos elérése szempontjából indulva, minden legkisebb magán érdekeket félretéve, dicsérettel említenünk mindig kedves dolgunknak tartjuk, és tartani fogunk. — 12-kén Lukasz Lászl tüziművész az europai hírű Staver tanítványa által adatott nagy tüzzjáték kielégítőleg sikerült, a sok rendtelenség azonban s az igen későn kezdett mutatvány ideje köz-elégültelességet idézett elő, pedig a városi hadnagy a helyszínén lóháton megjelent. — 13 kán tartott nyilvános közgyűlésben miután az elválasztott képviselők névsora felolvasatott, és a jelenlevők az esküt let ték, a tisztválasztási elnök Steer Ferenc ékes beszéddel bucsút vón a benne méltán közbizalmat helyezett köszönetgől, és dörögő eljen kiáltások közt lépett ki terhes tisztelő, éljen!!! — utána főjegyző Szojka Sándor alkalmi jeles beszédet mondott, mind a két beszéd közkövára ki fog nyomtatni. Tízfélfel órakor a székesegyházban tartott im epelyes, Isten téged dicső-rünk“ ajtatosság előtt a sz. szöszekből jeles szónoklatairól ismeretes derek lelkesüink König János apát és kassai kanonok a szó teljes értelmében korszerű remek nyomtatásban is megjelenő beszédet mondott Istenítisztelet után a tisztikar és képviselők a tisztújítási volt derek elnököt haza kísérték.

Június hó 18-kán. Mind a megyénél, ugy a városnál is követválasztás napjára e hó 26-dika tüzett ki. A megye követei bizonyosan lesznek: Bárcai Albert, Darvas Antal, Dombai János, Gábriel István és Szentimrei György. Lánzi József és Olasz János is követekül föllétek. Kassa város követjelöltjei: Farkassányi Sámuel báró Luzsinszki Pál és gróf Peczai Emánuel. Hogy ki lesz a városi követ, valóban fölötté kétsége. — Eljen Luzsinszki! *)

Jun 20. Abaujmegye főispánjává ő fensége a királyi helytartó által e hó 1-kén kinevezett, a megye közbizalmát veszthetetlenül régóta bíró Semsei Béla mai napon tartott képviselői állandó bizottmányi ülésben diszes elnöki széket elfoglalta. A bizottmányt elnök első alispán Patai Sámuel megnyitván, az új főispánnak ülésben meghívására báró Sahlhausen Lipót elnök. Iete alatt küldöttség nevezetett, mi után csak hamar a váravart törvényes főkörmányzóknak küldöttség kíséretében a terembe lépven, percekig szünni nem akaró szívbeli zajos eljen kiáltásokkal fogadtatott, a riadó bizalmi fe kiáltások megszüntével főjegyző Szentimrei György a kinevező oklevelet és a hitmítát felolvasta, ezen minta szerint az új főispán az esküt letéven törvényes elnöki székebe négy főszolgabíró által, régi ősi szokás szerint, a köz-öröm és lelkesedés legelénkebb nyilatkozatai között háromszor föl-emeltetett. Ezután nevezet derek főjegyzőnk korszerű jeles beszéddel üdvözölte az új főispánt, mely valóban remek, ismételt eljen kiáltások közt végzetével az új főispán becses éltével egybeforrt elveit, azon elveket, melyek mellett 10 évi politikai élete lefo yta alatt állandóan és rettentetlenül küzdött, nyíltan rövid velős beszédeben bevallotta, s mindnyájunkat az egyeségre és egyetértésre, melyek nélkül kedves honunknak nincs, nem lehet biztos jövődjéje beigtatásnak, mint semmi erőtetett, lejárt tekintelyeket fitogtató korszaknak; de a tiszta, osztatlan őszinte bizalom legnemesebb forrásá kifolyásának bizonyosan csak jó, üdvös, jobb, üdvösebb következményei lesznek, mint az egykori ezerekbe került sújtásos cifra gyűléstől, sokszor több mint erőtetéssel kiesikart pompáknak. — Mai bizottmányi ülésben a megyei nemzet-örserég ideiglenes főparancsnokává báró Luzsinszki Pál, segéd-tisztjének pedig Blauhorn Mihály, a helyben szállásoló 12-ik számú lengyel serezed magyar érzésű hadnag: a nevezetett s megerősített végett mindkettő a hadi ministernek ajánltattak. A megyebeli nemzetőség összes száma 5963 egyen, ezekből gyalog 5436, lovas 527.

Jun 21. Mai bizottmányi ülésben titkos szavazattal megyei főorvosnak Katona Geiza és Heim Eötvös elválasztattak. — A rögtönítelő bíróság kihirdtetett. — A követekül elválasztandó tisztviselők közhatalozat szerint elválasztásukkal tisztviselők megszűnnek lenni és helyeik új választás utján az e végből folyó hó 28-ra különösen kitűzött bizottmányi ülésben nyomban be fognak tölteni. — Tegnap a bizottmányi ülés után a tisztikar közszere-teti első alispánjuk Patai Sámuel szónoklata mellett az új főispánnal tisztelkedett. — Az uri tartozásokat megtagadó Boldog-Kovárfaljai kirialis zsellérek rendre utasítására az eljáró illető bíróság kérésére katonai hatalomkar kirendeltetett, egyéb int a megyében mindenütt beke es csend uralkodik.

Jun 23. A városnál közgyűlés tartatott, melynek kezdetén mindjárt ugy nem képviselő felszólalása után azon kérdés fölmerült: hogy a tisztikar és képviselőken kívül a halgatószágból bár ki is nyilván szót emelhet e? — a többség nemmel felelt. Meennyire alapos ezen határozat, azt ezennel hővében taglalunk a hely szíke nem engedi, s azé t csupán azt jegyezük meg: hogy e részben törvény nem eléggé világos, minden esetre pedig felette illiberalis szellemű; miért is a valódi liberális emberek szoros köteleességök hasonló törvényeknek minél tágasabb kört nyitni és megszorítással annak állandosítását

*) Megválasztatott.

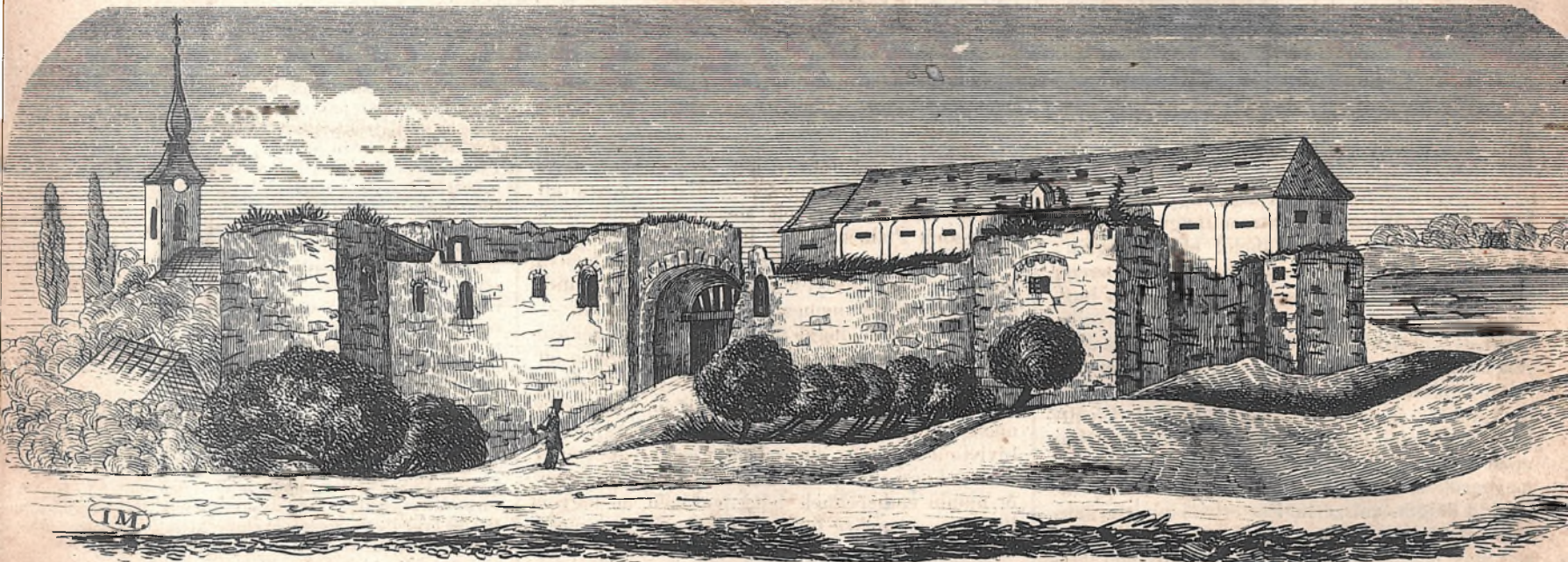
nem előmozdítani, de annak ellenében minden lehető akadályokat elgördíteni, azonban itt a kikürtölt pseudo liberálisok ellenkezőt tevének, sőt még azok is, kik képviselőül lett elválasztásuk előtt e kérdésre nézve egészen más véleményben voltak, most homlokegyenest ellenkezőleg szóltak. Igazán ilyenkor difficile est satyram non scribere.

Jun. 25. A Szeged és Szabadka körül összegyűjtendő hadsereg vezérévé kinevezett helybeni katonai parancsnok báró Bechtold altábornagytól a helybeli nemzetőrsereg

neztették. Az ajánlás törvény parancsolta módóni megtörténte után a választás nyilvános szavazati ntján főbíró Rimanóczy Ferenc elnöke alatt eszközöltetett; a szavazás délutáni 2 órakor befejeztetett, és e város nemzetgyűlés követül a tiszta szilárd jelleméről és csaknem tulságos szabad elvűségéről, igaz hazafiuságáról, s mindenekben rettenetlen kitaróságáról ismeretes telkes polgártárs báró Luzsinszki Pál 290 szavazók közt 271 szavazattal dicsősegesen elválasztatott. Gróf Pécsi Emauel 106, Farkassányi Sámuel minden lehető agitatók

tal. Olasz János, ki mint halljuk, már akkor lelépett, midőn már csak hat falu választók szavazataikkal hátra voltak, 416 szavazatot nyert. A szikszai járás választása tökélet-s eredményét még ugyan hitelesen nem tudjuk, de annyit bizonyosan írhatunk, hogy Darvas Antal bizonyosan elfog választatni. Az elválasztott követek a régi ellenzék emberei, minden tekintetben pedig mennyiben valamennyit közelebből van szerencsénk ismerni, a mege bizalmára igen érdemesek. Éljenek!!!

Klestinszky László.

Ónodi vár.

diszmenet közt érzékeny bucsút vön, és a városunkból délután terhes de szép feladatú állomási helyére távozó, itten közszeretett és tiszteletben álló, emlék lapjainkban feledhetlenül maradandó, a lakossággal minden rend és rang különbség nélkül mindig legjobb egyetértésben volt jeles fő-hadi parancsnokot a lovas nemzetőrség kedves és derék kapitánya gróf Török Miklós vezérlete alatt egészen a város határáig elkísérte, menet közt az utcákon mindenütt mind a bel-, úgy a külvárosban is tömegekben álló nép riadó éljen kiáltásokkal szívbéli bucsút vön a tisztelt altábornagytól. Szerencse és kívánt siker kísérje minden hadműködéseit.

Jun. 26. Városi követválasztás napja. A kevéssé felpálinkázott külvárosi nép egyik része, reggeli 8 óra után két zászlóval Pécsi Manó gróftól elítelve, a választás helyére jött, a semmi zenét nem viselő töredékpárt ebbeli látszólag erőtetett demonstrációjából előre sejtünk a kimenetelt. Először alig néhányan, később nevezetes többség, kivált midőn Bayer János többed magával felhívási táblákkal kezökben a terembe lépett, Luzsinszkit szünni nem akarólag éltette — Farkassányit is vagy hárman élje-

ellenére csak 19 szavazatot nyert. Az elválasztott je'es követünk lelkes szavakkal megköszöné a választóknak iránta nyilvánított közbizalmát, és hogy ezt igen is megérdemelte hogy elválasztása e város díszére és becületére kétségtelenül válland azt nyíltan bevallott politikai hitvallásával, mint mindnyájunk politikai hitvallásával tettelleg bebizonyítá. Az elválasztott közbizalom karolta követet a választók tömegestől zászlókkal s török zenével a közörömmnek lelegevenebb nyilatkozatai közt haza kísérték. —

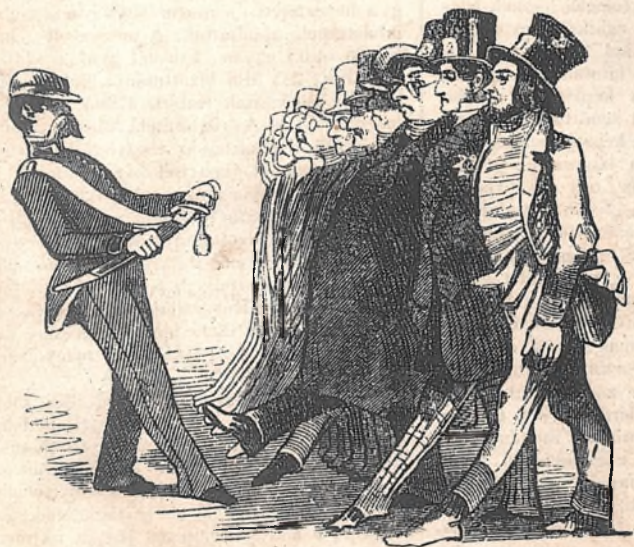
Jun. 27. Abaujmegye részéről követeknek választattak a kassai járásban; mintán Dombai János főszolgabíró a választás ideje majd nem vég percében mint kijelölt lelépett, és így ezen ingadozása, hivatalához való túl ragaszkodása által nyíltan és nyilván kimondása, nem közbizalomra érdemes jellemet fannsitott, alszolgabíró Ferdiuandi Bertalan közbarattal; a csereháti járásban Szentimrei György; a gönci járásban Gábris István volt derék országgyűlési követünk, hasonlólag közlékekkel és akarattal; a füzéri járásban főszolgabíró Bárczai Albert 1302 szavazók közt 946 szavazat-

Ónodi vár.

Nemzetünk történetében sokszor véresen fölmerülő Sajó folyó partján Borsod vármegyében nevezetes az Ónodi vár, melyben Rákóczy a híres Ónodi gyűlést tartotta. Jelenleg rajunk vonásai szerint e vár romfalai négyszöget képeznek, melyek körül vannak árkolva, mely árokba a töben folyó Sajóból becsajtatott víz; a négy szegen lemállott négy oldalú tornyok állnak ki, fölöttök bojtortján és dudva tenyészik; különben a várfal gazdasági major kerítésül szolgál, s mint képünk mutatja, benne uradalmi nagy magtár van.

Figyelmeztetés.

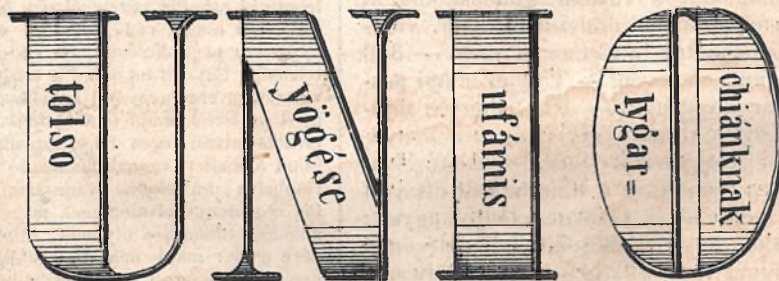
T. c. előfizetőinket ezennel tudósítjuk, miszerint Képesujságunkat ezután évnegyedre is szabad postáni küldéssel együtt 3 fr. 12 krért p. p. megrendelni lehet. **Szerkesztőség.**

De tanár ur — nem tud ön egyaránt lépni?

Erdélyi epitaphiuma.

Ellenőrtől küldetett.